

LAKIALOITE 55/2000 vp

Laki sairausvakuutuslain 21 §:n ja äitiysavustuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan seitsemän vuoden ikärajan poistamista adoptiolasten vanhempien vanhempainrahakauden ehdoista sekä 20 000

markan adoptioavusta ulkomaisesta adoptiosta aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi.

PERUSTELUT

Lapsettomuus on kipeä ongelma monille aviopareille. Suomessa adoptiolasta haluavat joutuvat pitkään jonoon, koska adoptoitavia lapsia on vuosittain vain kymmeniä ja adoptiota haluavia vanhempia tuhansia. Siksi moni pariskunta joutuu hankkimaan adoptiolapsen ulkomailta, vaikka kulut nousevat varsin korkeiksi. Vuosittain ulkomailta adoptoidaan Suomeen noin 200 lasta. Kansainvälistä adoptiotoimintaa harjoittavan Interpedian mukaan kustannukset lasta kohden ovat yleensä noin 35 000—85 000 markkaa. Monimutkaisen prosessin lisäksi nämä kustannukset ovat adoptoimisen este monelle lapsettomalle parille ja joka tapauksessa kustannukset rasittavat adoptioerheiden taloutta kohtuuttomasti. Lisäksi ne asettavat lasta haluavat eriarvoiseen asemaan taloudellisten resurssiensa perusteella.

Biologisen lapsen hankkimista tuetaan monien palveluiden ja tukien kautta. Äitiys- ja lastenneuvoloiden palvelut ovat Suomessa tunnetusti korkeatasoisia ja seuranta intensiivistä. Neuvolapalveluiden ja synnytyksen kustannuk-

set nousevatkin kymmeniintuhansiin markkoihin lasta kohden. Lapsettomuudesta kärsiviä ja ulkomaisien adoptiolasten vanhempia tulee myös tukea yhteiskunnan varoista. Nykyisin adoptiokustannukset jäävät yksinomaan heidän harteilleen. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lapsen syntyperä ei saisi vaikuttaa hänen oikeuksiinsa. Adoptiolasten ja heidän vanhempiensa kohdalla tämä hyvä periaate ei valitettavasti toteudu.

Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa adoptiovanhempia tuetaan adoptioavustuksen avulla, mutta Suomessa tämä ei ole vielä kukaan toteutunut. Esimerkiksi Tanskassa avustussumma on 33 000 kruunua eli noin 26 000 markkaa ja Ruotsissa avustus on 2 000 kruunua eli noin 17 000 markkaa. Lakialoitteessamme ehdotamme, että Suomessa avustussumman suuruudeksi tulisi 20 000 markkaa/lapsi. Kun ulkomaisia adoptioita on vuosittain noin 200, kustannukset adoptioavustuksesta olisivat yhteiskunnalle noin 4 000 000 markkaa.

Muissa pohjoismaissa myös adoptio- ja biologisten vanhempien vanhempainlomat ovat yhtä pitkät. Suomessa adoptiovanhempien vanhempainlomat ovat biologisten vanhempien lomina lyhyemmät. Lisäksi vanhempainrahaa maksetaan ottovanhemmille, vain mikäli ottolapseksi otettava on alle 7-vuotias. Vanhempainrahakauden kesto adoptiovanhemmalle on 180 arkipäivää, jos lapsi otetaan hoitoon myöhemmin kuin 54 päivää syntymästä. Biologisen äidin äitiyspäivärahakausi kestää 105 arkipäivää, jonka jälkeen vanhempainrahakausi kestää 158 arkipäivää. Sopeutuminen uuteen perheeseen ja mahdollisesti myös kulttuuriin on vaikeampaa, mitä vanhemmasta lapsesta on kysymys. Siksi myös yli seitsemän vuotiaan adoptiolapsen vanhempi tarvitsisi yhtäläiset mahdollisuudet pitää vanhempainlomia, lapsen sopeutuminen pääsisi paremmin alkuun ja perhe voisi rauhassa tutustua toisiinsa. Vieraasta kulttuurista tulevan, kieltä osaamattoman lapsen tarpeet ovat suuremmat. Sopeutuaan uuteen kulttuuriin lapsi tarvitsee turvaa ja vanhempien läsnäoloa sekä ohjausta.

Lapsettomuushoidoista ja uusista mahdollisuuksista huolimatta moni perhe jää vaille omaa biologista lasta. Hoidot ovat myös hyvin raskai-

ta. Vanhempia tulisi rohkaista adoptiolapsen ottamiseen, samalla kun moni lapsi odottaa kotia. Väestömme ikärakenne on huolestuttavasti alkanut muuttua niin, että yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa Euroopan tasollakin verrattuna voimakkaasti. Suomi tarvitsee lisää lapsia ja työikäistä väestöä, jotta vinoutunutta ikärakennetta saadaan oikaistua. Ennusteiden mukaan Suomi tarvitsee tulevaisuudessa satojatuhansia ulkomaisia työntekijöitä varsinkin hoitoalalle. Kehityslinjan muuttaminen edellyttää monenlaisia toimenpiteitä eri yhteiskuntapolitiikan sektoreilla. Lasten adoptioimista tulee siksi helpottaa sekä taloudellisin toimenpitein että takaamalla adoptiovanhemmille yhtäläiset perhevapaat biologisten vanhempien kanssa. Kansantaloudellisesti hyöty on varmasti näitä lisäkustannuksia suurempi. Lapsiperheiden riittävä tukeminen on Suomen tulevaisuuden viisasta rakentamista sekä väestöpoliittiselta että perheiden hyvinvoinnin kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sairausvakuutuslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 21 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on laissa 1210/1996, seuraavasti:

21 §

Oikeus saada vanhempainrahaa on myös sellaisella vakuutetulla, joka on ottanut hoitoonsa kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen edellyttäen, että vakuutettu osallistuu lapsen hoitoon eikä ole ansiotyössä tai muussa kodin ulkopuo-

lella suoritettavassa työssä. Tätä oikeutta ei ole kuitenkaan sellaisella vakuutetulla, joka on avioliitossa tai avioliittoa solmimatta elää ottolapseksi otettavan lapsen vanhemman tai ottovanhemman kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisessa suhteessa. Vanhempainrahaan oikeutetulla isällä on vastaavasti oikeus isyysrahaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta

2.

Laki

äitiysavustuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä toukokuuta 1993 annettuun äitiysavustuslakiin (477/1993) uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §
Avustus ulkomaisesta adoptiosta aiheutuvien kulujen kattamiseen

nuksiin. Jollei toisin säädetä, noudatetaan avustuksen käsittelyssä ja muutoksenhaussa, mitä laissa säädetään äitiysavustuksesta.

Ottovanhemmalla tai lapseksiottajalla, joka adoptoi lapsen ulkomailta, on hakemuksen perusteella oikeus saada enintään 20 000 markan avustus ulkomaisesta adoptiosta aiheutuviin kustan-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2000

Leea Hiltunen /skl
Ismo Seivästö /skl
Kari Kärkkäinen /skl
Leena Rauhala /skl
Toimi Kankaanniemi /skl

Sakari Smeds /skl
Päivi Räsänen /skl
Jouko Jääskeläinen /skl
Bjarne Kallis /skl

